

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 120/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. Augustínom Tomášom, Floriánska 16, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1, 2 a 3 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 72/10 a jeho uznesením č. k. 18 C 72/10-214 zo 16. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. K. **o d m i e t a** pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2013 doručená a 16. januára 2014 doplnená sťažnosť Ing. V. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných

práv podľa čl. 36 ods. 1, 2 a 3 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 72/10 a jeho uznesením č. k. 18 C 72/10-214 zo 16. septembra 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 30. apríla 2010 na okresnom súde žalobu o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonnými rozhodnutiami štátnych orgánov a ich nesprávnymi úradnými postupmi. Okresný súd vo veci vydal viacero uznesení procesného charakteru: (i) uznesenie o zastavení konania z 5. decembra 2011 pre litispendenciu, ktoré však bolo zrušené uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 49/2012-93 zo 14. júna 2012, (ii) uznesenie z 21. decembra 2011 o neustanovení zástupcu sťažovateľovi a (iii) uznesenie zo 7. septembra 2012, ktorým sťažovateľa vyzval na odstránenie väd žaloby.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu zo 16. septembra 2013 bola sťažovateľovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 201 330,43 € v lehote do 60 dní od doručenia uznesenia na účet konajúceho súdu. Sťažovateľ v rozsiahlej sťažnosti namieta porušenie označených práv vo viacerých smeroch: (i) namieta, že v tomto konaní mu nebol ustanovený zástupca, pričom v iných konaniach, ktorých je účastníkom, mu zástupca ustanovený bol, (ii) namieta, že jeho osobné a majetkové pomery zakladajú jeho právo na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, a taktiež (iii) namieta, že okresný súd nepostupoval v súlade so závermi ústavného súdu vyslovenými vo veci sp. zn. I. ÚS 112/2012, kde ústavný súd zrušil druhovo rovnaké uznesenie iného prvostupňového súdu z dôvodov, ktorých aplikácie sa domáha aj sťažovateľ vo svojej veci. Napokon sťažovateľ prekladá ústavnému súdu podrobnú právnu, gramatickú a štrukturálnu analýzu § 141a Občianskeho súdneho poriadku, na základe ktorého mu bola konajúcim okresným súdom uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, a nesúhlasne polemizuje aj so závermi všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia v sťažnosti uvádza.

4. Sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„1. Základné právo sťažovateľa na prístup k súdu a na spravodlivé prejednanie jeho veci neustranným a nezávislým súdom, v rozsahu záruk chránených čl. 46 ods. 1, 2 ústavy, čl. 36 ods. 1, 2 listiny, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, právo sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom v rozsahu záruk chránených čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny a sťažovateľovo základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny bolo porušené uznesením okresného súdu č. k. 18 C 72/10-214 zo dňa 16.9.2013.

Základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 72/10.

2. Ústavný súd zrušuje uznesenie okresného súdu č. k. 18 C 72/10-214 zo dňa 16.9.2013 a prikazuje okresnému súdu vo veci ďalej konať.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €...

4. Okresný súd je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 330,69 €...“

5. Sťažovateľ doručil prostredníctvom právneho zástupcu ústavnému súdu 16. januára 2014 podanie nazvané ako doplnenie sťažnosti. Prílohami tohto podania boli ďalšie uznesenia okresného súdu, a to (i) uznesenie z 9. decembra 2013, ktorým súd priznal sťažovateľovi sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov do výšky 50 € vrátane, a (ii) uznesenie o zastavení konania tiež z 9. decembra 2013, ktorým súd konanie zastavil z dôvodu, že sťažovateľ v súdom stanovenej lehote nezložil preddavok na trovy konania; týmto uznesením zároveň rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Sťažovateľ listom zo 4. januára 2014 adresovaným svojmu právnemu zástupcovi (ktorý bol tiež doručený ústavnému súdu), tohto informuje, že proti uzneseniu o zastavení konania podá opravný prostriedok.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 3 listiny.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi rovní. Obdobné právo zaručuje aj čl. 37 ods. 3 listiny.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

8. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

9. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv uznesením okresného súdu zo 16. septembra 2013 primárne z dôvodu, že ním malo byť sťažovateľovi zabránené v prístupe k súdu, keďže podľa jeho názoru spĺňal predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, a teda nebolo na mieste, aby mu súd uložil zložiť preddavok na trovy

konania v ním určenej výške. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd nesprávne právne posúdil zistený skutkový stav a nesprávne interpretoval ustanovenie § 141a Občianskeho súdneho poriadku.

10. Okresný súd napadnutým uznesením zo 16. septembra 2013 uložil sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol:

„Žalobca návrhom zo dňa 6.5.2010 v spojení s jeho úpravou zo dňa 4.10.2012 žiada, aby súd uložil žalovaným spoločne a nerozdielne nahradiť mu škodu na majetku vo výške 812 755,13 €, škodu na ušlom zisku vo výške 1 950 612,31€, ďalšie spôsobené škody vo výške 1 063 241,20 €, nemajetkovú ujmu vo výške 200 000 €, alternatívne namiesto škody na ušlom zisku vo výške 1 950 612,31€ uplatňuje škodu na inflačnom znehodnotení majetku vo výške 559 988,28 €. Škoda a nemajetková ujma mala vzniknúť v súvislosti s postupom správcu a konkurzného súdu v konkurznom konaní úpadcu K., s.r.o., čo negatívne ovplyvnilo majetkové pomery spoločnosti F., s.r.o., v súčasnosti rovnako v konkurznom konaní...

Podľa § 141a Občianskeho súdneho poriadku navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Výška preddavku podľa odseku 1 je päť percent z peňažnej sumy uplatňovanej navrhovateľom, pričom na príslušenstvo sa neprihliada.

O zložení preddavku na trovy konania rozhodne súd v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie;

preddavok sa vždy použije najskôr na náhradu trov podľa § 148 ods. 1. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nenahrádza povinnosť podľa § 141.

Podmienky pre oslobodenie účastníka od platenia súdnych poplatkov celkom alebo sčasti vyplývajú z ustanovenia § 138 Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorého, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, môže súd na návrh priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov...

Z obsahu podaní žalobcu, ako aj z lustrácie súdnych spisov vyplýva, že na tunajšom súde je vedených viacero konaní týkajúcich sa nárokov na náhradu škody spôsobených konaním správcu konkurznej podstaty vo vzťahu k spoločnosti F., s.r.o., resp. spoločnosti K., s.r.o. (11C 422/2002, 15C 3/2010, 29C 13/2010, 20 C 80/2012)...

Z obsahu spisu tunajšieho súdu sp. zn. 20C 80/2012 bolo zistené, že na tlačive o osobných a majetkových pomeroch žalobca deklaroval, že je bez príjmu, nepoberá žiadne dávky, nie je evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ani registrovaný v Sociálnej poisťovni, nedisponuje majetkom väčšej hodnoty a má viacero záväzkov voči rôznym fyzickým a právnickým osobám.

Z aktuálneho výpisu z listu vlastníctva č. ..., kat. úz. K. vyplýva, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti, a to rodinného domu a pozemku, na ktorom dom stojí, ako aj priľahlej záhrady...

Od účastníka sporu, ktorý iniciuje viacero konaní s obdobným a v niektorých prípadoch i totožným predmetom konania, preberá na seba sporné pohľadávky patriace obchodným spoločnostiam, v ktorých má majetkovú účasť a za ktoré koná, je dôvodné a spravodlivé očakávať, že aspoň v minimálnom rozsahu tvorí finančné rezervy na prípadné náklady spojené so súdnym konaním. Aj keď žalobca deklaroval, že je bez príjmu, je súčasne vlastníkom nehnuteľného majetku, ktorý by mu v pomere k nárokom, ktoré si v súdnych konaniach uplatňuje, umožnil uhradiť súdne poplatky aspoň v základnom rozsahu 16,50 €. Preto napriek tomu, že žalobca neudáva žiadny oficiálny príjem, na jeho strane nie sú splnené podmienky na úplné oslobodenie od súdnych poplatkov. Nebolo tiež zistené, aby žalobcovi v tomto konaní Centrum právnej pomoci ustanovilo právneho zástupcu. Nakoľko žalobca si v tomto konaní uplatňuje nároky na náhradu škody postúpené spoločnosťou F., s.r.o., pričom v inom konaní (21C 29/05) si táto spoločnosť uplatňuje

zhodné nároky vo svojom mene, aj keď voči inému subjektu, možno tiež usudzovať na bezúspešné uplatňovanie práva, čo rovnako vylučuje oslobodenie od súdnych poplatkov.

Z dôvodu, že žalobca nespĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, sú dané zákonné podmienky na zloženie preddavku na trovy konania v zmysle návrhu žalovaného v 2. rade...“

11. S prihliadnutím na odôvodnenie predmetného uznesenia je ústavný súd toho názoru, že nie je žiadna spojitosť medzi sťažnosťou napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivý proces a nadväzne na to ani ďalších v petite sťažnosti uvedených práv, lebo predmetným uznesením k zásahu do označených práv dôjsť nemohlo. Ústavný súd poznamenáva, že sa analogickými sťažnosťami už v minulosti zaoberal (napr. v konaniach vedených pod sp. zn. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012, I. ÚS 420/2013), pričom na výsledky týchto konaní a právne názory v nich vyslovené pri posudzovaní aktuálnej sťažnosti prihliadol.

12. Samotné vydanie uznesenia, ale ani nadobudnutie jeho právoplatnosti nemá bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľa. K namietaným dôsledkom by totiž mohlo dôjsť až vydaním uznesenia o zastavení konania.

13. Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok je však proti uzneseniu o zastavení konania prípustné odvolanie a vo vzťahu k prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, ktorého prípustnosť by sa mohla opierať o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľ bude mať možnosť v rámci odvolacieho konania, prípadne dovolacieho konania proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom aktuálne posudzovanej sťažnosti. Všeobecné súdy budú mať možnosť posúdiť, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými základnými právami, porušenie ktorých sťažovateľ namietal. Ako vyplýva z listu sťažovateľa, ktorý 4. januára 2014 adresoval svojmu právnenému zástupcovi, sťažovateľ hodlá možnosť podania opravného(ých) prostriedku(ov) efektívne využiť.

14. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. K námietke sťažovateľa ústavný súd nad rámec už uvedeného ešte poznamenáva, že vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 v podstatnom uviedol, že *„v danom prípade z napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd sa vôbec nevysporiadal, resp. nezohľadnil a napokon fakticky ani vôbec neskúmal aktuálne majetkové pomery sťažovateľky majúce podstatný vplyv na jej uloženú povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Rozhodnutie okresného súdu je založené iba na jeho dohadoch, resp. predpokladoch o majetkových pomeroch sťažovateľky bez akéhokoľvek reálneho skutkového zistenia o týchto skutočnostiach“*, teda ústavný súd v uvedenej veci vychádzal z iných podstatných skutočností, a z nich vyplývajúci právny názor (záver) nie je na aktuálne posudzovanú sťažnosť aplikovateľný.

15. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd iba stručne dodáva, že aj v tejto časti je sťažnosť zjavne neopodstatnená. Aj napriek tomu, že konanie ako celok do podania sťažnosti trvalo viac ako tri roky, podstatnú časť možno pripísať práve na vrub samotnému sťažovateľovi v dôsledku toho, že podal žalobu bez riadne špecifikovanej sumy, ktorej sa ako náhrady škody (na stratenom majetku, ušlého zisku, inflačného znehodnotenia majetku, vyvolaných škôd) proti žalovanej Slovenskej republike domáhal. Okrem uvedeného okresný súd opakovane na návrh sťažovateľa, ako aj bez takéhoto návrhu rozhodoval uzneseniami procesného charakteru či realizoval lustráciu iných spisov, kde sa sťažovateľ, prípadne iné osoby domáhali proti rovnakým, prípadne iným osobám nárokov na náhradu škody na základe obdobných prípadne rovnakých skutkových okolností.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku už pri jej predbežnom prerokovaní neprichádzalo do úvahy rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, primerané finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2014